Europees Parlement
2024-2029

Commissie visserij

2025/2054(INI)

24.9.2025

ONTWERPVERSLAG

over de rol van oceaandiplomatie voor het concurrentievermogen van de EU-visserij en aquacultuur
(2025/2054(INI))

Commissie visserij

Rapporteur: Željana Zovko

INHOUD

Blz.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT 3

TOELICHTING 9

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de rol van oceaandiplomatie voor het concurrentievermogen van de EU-visserij en aquacultuur

(2025/2054(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 43,

– gezien het VN-Verdrag van 10 december 1982 inzake het zeerecht,

– gezien het gemeenschappelijk visserijbeleid van de EU en de externe dimensie ervan,

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 juni 2025 getiteld “Het Europees oceaanpact” (COM(2025)0281) en de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 24 juni 2022 getiteld “De koers bepalen voor een duurzame blauwe planeet – Gezamenlijke mededeling over de EU-agenda voor internationale oceaangovernance” (JOIN(2022)0028), waarin vier hoofdprioriteiten worden bepaald: versterking van het kader voor mondiale oceaangovernance, verwezenlijking van de duurzaamheid van de oceaan uiterlijk in 2030, verbetering van de maritieme veiligheid en beveiliging, en bevordering van de oceaanwetenschap en de kennis over de oceaan,

– gezien zijn eerdere resoluties over oceaangovernance, visserij en de blauwe economie,

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie visserij (A10-0000/2025),

A. overwegende dat oceanen en zeeën 71 % van het aardoppervlak en meer dan 65 % van het grondgebied van de EU beslaan; overwegende dat de EU toezicht houdt op ’s werelds grootste collectieve maritieme zone, met 25 miljoen km² exclusieve economische zone en een kustlijn van meer dan 70 000 km, terwijl 40 % van de burgers op maximaal 50 km van de zee woont;

B. overwegende dat de vissersvloot van de EU, die de aanwezigheid van de EU op zee belichaamt en uit ongeveer 69 000 vaartuigen bestaat, een van de meest duurzame en strikt gereguleerde vissersvloten ter wereld is, maar geconfronteerd wordt met krimpende quota, hoge exploitatiekosten, omslachtige regelgeving en oneerlijke concurrentie van niet-EU-landen met minder strenge normen;

C. overwegende dat de EU 70 % van haar visserijproducten invoert, waardoor strategische afhankelijkheid ontstaat, de zelfvoorziening wordt ondermijnd en de sector wordt blootgesteld aan oneerlijke praktijken;

D. overwegende dat de EU lid is van 18 regionale organisaties voor visserijbeheer en een leidende rol speelt in multilaterale onderhandelingen over regels inzake visserijbeheer en mariene instandhoudingspraktijken, en de uitvoering daarvan;

E. overwegende dat oceaanverzuring, zwerfvuil op zee, aantasting van habitats en de klimaatverandering een bedreiging vormen voor de mariene biodiversiteit, terwijl illegale, ongemelde en ongereglementeerde visserij (IOO-visserij) en schaduwvloten de biodiversiteit en de visserij in de EU bedreigen en oneerlijke concurrentie veroorzaken;

F. overwegende dat de brexit het visserijbeheer van de EU in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan ingewikkelder heeft gemaakt, met gevolgen voor de toewijzing van quota, de toegang tot visgronden en de handelsdynamiek;

Versterking van de oceaandiplomatie

1. benadrukt dat de EU vanwege de omvang van haar maritieme gebied, haar economische gewicht en haar leiderschap op het gebied van wet- en regelgeving in een unieke positie verkeert om het voortouw te nemen bij de mondiale oceaangovernance; herinnert eraan dat de EU de grootste exclusieve economische zone ter wereld heeft en reeds actief bezig is haar mariene hulpbronnen te beschermen voor toekomstige generaties;

2. dringt aan op de integratie van oceaandiplomatie in het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, om een op regels gebaseerde maritieme orde te verdedigen, de duurzame exploitatie van mariene hulpbronnen te waarborgen, de EU-normen te bevorderen en IOO-visserij en schaduwvloten, piraterij en vijandige of gewelddadige acties ten aanzien van EU-vissersvaartuigen en -infrastructuur, met name onderzeese infrastructuur, tegen te gaan door middel van specifieke maatregelen, zoals marinemissies;

3. is ingenomen met het Europees oceaanpact als een geïntegreerde strategie die maritieme veiligheid, handelsbescherming, milieuverantwoordelijkheid en diplomatie verenigt; onderstreept dat de EU door middel van een combinatie van missies op zee, toezicht op infrastructuur, verzekerings- en marktstabilisatiemaatregelen, een betere cyberdefensie en degelijke juridische handhaving veilige en betrouwbare handelsroutes in stand kan houden en zo haar geloofwaardigheid en leiderschap in de op regels gebaseerde wereldorde kan versterken;

4. is ingenomen met het komende nieuwe pact voor het Middellandse Zeegebied als vlaggenschipinitiatief ter versterking van vrede, stabiliteit en welvaart in de regio; verzoekt de Commissie om, in nauw partnerschap met de Unie voor het Middellandse Zeegebied en andere regionale organen, prioriteit te geven aan de uitvoering van dit pact en gebruik te maken van de ervaring en beste praktijken van eerdere dergelijke initiatieven om te zorgen voor tastbare voordelen voor kustgemeenschappen, ecosystemen en de economische veerkracht in het hele bekken;

5. verzoekt de Commissie ten volle gebruik te maken van krachtige oceaandiplomatie als strategisch instrument om gemeenschappelijke doelstellingen te bevorderen via regionale organisaties voor visserijbeheer en partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij (PODV's), met bijzondere aandacht voor het waarborgen van een reëel gelijk speelveld en eerlijke concurrentie tussen EU-vissers en vissers uit niet-

EU-landen, en benadrukt dat de EU een vissersvloot in stand moet houden die kan profiteren van de nieuwe vangstmogelijkheden die voortvloeien uit de uitbreiding van PODV's;

6. steunt de opname van bepalingen inzake de beveiliging van maritieme en kritieke infrastructuur in handelsovereenkomsten en -partnerschappen van de EU, om ervoor te zorgen dat maritieme veiligheid een centraal onderdeel wordt van de Global Gateway-strategie van de EU en de externe economische en diplomatieke agenda van de EU;

7. neemt met goedkeuring kennis van de gezamenlijke mededeling van de Commissie van 24 juni 2022 over de EU-agenda voor internationale oceaangovernance en van de recente goedkeuring door de Commissie van het Europees oceaanpact, waarvoor 1 miljard EUR aan financiering wordt uitgetrokken ter bescherming van de mariene biodiversiteit en ter versterking van de ontwikkeling van een duurzame blauwe economie; is ingenomen met de opname van het Europees oceaanpact in het kompas voor concurrentievermogen van de EU, als strategisch element voor langetermijngroei in de EU;

8. dringt er bij de EU op aan belanghebbenden te ondersteunen bij de oprichting van een Europese maritieme industriële alliantie waarin visserij, aquacultuur, scheepsbouw, strategische investeringen en technologie worden geïntegreerd, en erkent tegelijk dat alle maritieme sectoren onderling afhankelijk zijn op het gebied van concurrentievermogen, werkgelegenheid, de groene en de digitale transitie en het duurzame gebruik van mariene hulpbronnen;

9. verzoekt de Europese Dienst voor extern optreden aanzienlijk meer te investeren in de opleiding van Europese diplomaten over oceaangerelateerde kwesties, met bijzondere nadruk op het versterken van de deskundigheid op het gebied van maritieme en oceaangovernance binnen EU-delegaties en missies naar niet-EU-landen, met name in kustlanden; dringt erop aan dat de Europese Dienst voor extern optreden wordt betrokken bij het bevorderen van het strategische belang van het Europees oceaanpact;

Concurrentievermogen van de visserij en aquacultuur

10. benadrukt dat de administratieve lasten moeten worden verminderd en dat de procedures voor projecten die de voedselzekerheid vergroten, moeten worden versneld; dringt aan op vereenvoudigde toegang tot land- en kustgebieden door middel van samenwerking met de Europese Investeringsbank en lokale overheden als essentiële stappen voor de instandhouding van een duurzame en concurrerende aquacultuursector;

11. dringt er bij de Commissie op aan een grondige beoordeling uit te voeren van de structurele factoren en trends die van invloed zijn op de duurzaamheid en winstgevendheid van de visserij op lange termijn;

12. dringt aan op gerichte maatregelen om generatievernieuwing te waarborgen en loopbanen in de visserij aantrekkelijker te maken, door middel van investeringen in moderne, veilige en gedigitaliseerde vissersvloten, opleidingsprogramma's, initiatieven voor ziektepreventie en betere arbeidsomstandigheden; verzoekt de Commissie en de lidstaten de haven- en douanecontroles te versterken, door ten volle gebruik te maken van een nieuw EU-douaneagentschap, en vraagt dat vissers worden beschermd tegen

drug- en migrantensmokkelaars en dat de traceerbaarheid van ingevoerde producten van de zeevisserij wordt verbeterd;

13. dringt aan op steun voor de vernieuwing van de vissersvloten in de ultraperifere gebieden, om de toekomst van de visserijsector in de ultraperifere gebieden veilig te stellen en als bijdrage aan duurzame lokale ontwikkeling; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat er in de PODV's van de EU met buurlanden of -regio's bijzondere aandacht wordt besteed aan de ultraperifere gebieden, bijvoorbeeld in de vorm van steun voor infrastructuur, vloten of sectoren;

14. verzoekt de Commissie het consumentenbewustzijn te bevorderen en de vraag naar transparantie en traceerbaarheid aan te moedigen, om ervoor te zorgen dat gedetailleerde informatie wordt verstrekt over de oorsprong, kwaliteit en duurzaamheid van visserijproducten; benadrukt dat er marktnormen moeten worden ontwikkeld die een gelijk speelveld garanderen voor visserijproducten en mariene producten die in de EU worden ingevoerd, om ervoor te zorgen dat deze voldoen aan vergelijkbare milieu- en duurzaamheidscriteria;

15. dringt aan op de onmiddellijke opheffing van regelgevende belemmeringen in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid die de decarbonisatie-inspanningen en de vernieuwing van de vloot in de weg staan, met bijzondere aandacht voor de behoeften van de vissersvloten in de ultraperifere gebieden;

Leiderschap op het gebied van milieu en wetenschap

16. is ingenomen met het leiderschap van de EU op het gebied van mondiale oceaangovernance, met name door haar rol bij de oprichting van de "Biodiversity Beyond National Jurisdiction High Ambition Coalition" (coalitie met een hoge ambitie voor de biodiversiteit in gebieden die buiten de nationale rechtsmacht vallen), die 52 landen telt; roept op tot de spoedige ratificatie en uitvoering van de in het kader van het VN-Verdrag inzake het recht van de zee gesloten Overeenkomst inzake de instandhouding en het duurzaam gebruik van de mariene biologische diversiteit in gebieden buiten de nationale jurisdicties (BBNJ-Verdrag), om te zorgen voor effectieve bescherming en een duurzaam beheer van de volle zee;

17. dringt aan op een internationaal moratorium op diepzeemijnbouw, dat door de Commissie en de lidstaten moet worden bevorderd, onder meer via de Internationale Zeebodemautoriteit, zolang niet door uitgebreid wetenschappelijk onderzoek is aangetoond dat dergelijke activiteiten mogelijk zijn zonder verlies van biodiversiteit of aantasting van ecosystemen; dringt er bij alle landen op aan het voorzorgsbeginsel toe te passen en dit moratorium te steunen als een kwestie van mondiale milieuverantwoordelijkheid;

18. dringt aan op de snelle aanwijzing van beschermde mariene gebieden in de Antarctische wateren, met inbegrip van de Weddellzee en het Antarctisch schiereiland; verzoekt de Commissie actief te pleiten voor deze beschermde mariene gebieden als onderdeel van een evenwichtig antwoord op de toenemende ambities van andere mondiale actoren in deze regio's;

19. steunt de toezegging in het kader van het Europees oceaanpact om een pan-Europees oceaanobservatie-initiatief op te zetten als hoeksteen voor het verbeteren van het inzicht in en het beheer van mariene ecosystemen; dringt aan op nauwere samenwerking binnen de EU op het gebied van onderzoek en innovatie om de mariene wetenschappelijke samenwerking en het leiderschap van de EU op het gebied van oceanografie te versterken;

Handelsbeleid en mondiale oceaangovernance

20. benadrukt dat het een verantwoordelijkheid is van de EU om in internationale fora het leiderschap te behouden door multilateralisme te stimuleren, samen te werken met de Verenigde Staten en mondiale normen voor mariene duurzaamheid en eerlijke concurrentie vast te stellen;

21. is ingenomen met het besluit van het Gespecialiseerd Comité voor de visserij tot vaststelling van langetermijnafspraken tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk, waarbij volledige wederzijdse toegang tot visserijwateren wordt verleend tot en met 30 juni 2038; verzoekt de Commissie zich onwrikbaar te blijven kanten tegen unilaterale besluiten die de toegang van vissers uit de EU tot de wateren van het VK de facto zouden beperken;

22. verzoekt de EU haar samenwerking met Noorwegen te intensiveren, via de rondetafelconferentie op hoog niveau over visserij en oceanen, om onopgeloste kwesties op te lossen en te zorgen voor een eerlijk en gelijk speelveld tussen vissers uit de EU en Noorwegen;

23. verzoekt de Commissie meer juridische duidelijkheid te verschaffen over niet-duurzame visserijpraktijken die aanleiding kunnen geven tot handhavingsmaatregelen van de EU, met inbegrip van handelsbeperkingen, zoals invoerverboden, teneinde de EU beter in staat te stellen niet-duurzame praktijken wereldwijd aan te pakken;

Budgettaire en institutionele maatregelen

24. benadrukt krachtig dat voor oceaandiplomatie aanzienlijke financiering moet worden verstrekt, met name om de strategisch belangrijke visserijsector in stand te houden; stelt met bezorgdheid vast dat in de voorstellen voor het volgende meerjarig financieel kader slechts gewag wordt gemaakt van een toewijzing voor visserij en aquacultuur in de periode 2028-2034 van 2 miljard EUR, amper een derde in vergelijking met het vorige financieringsniveau;

25. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat vissers en belanghebbenden in de blauwe economie doeltreffende en eenvoudigere toegang hebben tot financieringsinstrumenten, zoals het Europees Fonds voor concurrentievermogen, dat investeringen in een duurzame blauwe economie ondersteunt, en Europa als wereldspeler – het EU-instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking, dat oceaandiplomatie en inspanningen ter bestrijding van IOO-visserij ondersteunt, alsook aanvullende financieringsbronnen zoals het Fonds voor een rechtvaardige transitie, REPowerEU, Horizon Europa en de Europese Investeringsbank;

°

° °

26. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

De Europese maritieme economie is een hoeksteen van de Europese welvaart: de blauwe economie levert jaarlijks 250 miljard EUR op aan bruto toegevoegde waarde, ondersteunt 5 miljoen banen en schraagt de werking van de wereldhandel, waarbij 90 % van de waarde van de internationale handel en 80 % van de externe handel van de EU wordt vervoerd over zee, terwijl 99 % van het intercontinentale internetverkeer verloopt via onderzeese kabels.

Kleinschalige visserij vormt de ruggengraat van veel kustgemeenschappen en zorgt voor bestaansmiddelen, behoud van tradities en voedselzekerheid, maar zij wordt geconfronteerd met afnemende generatievernieuwing en onaantrekkelijke arbeidsomstandigheden. De vissersvloot van de Middellandse Zee bestaat voornamelijk uit kleine vaartuigen, die goed zijn voor ongeveer 80 % van de totale EU-vloot in de regio, en staat reeds voor tal van uitdagingen die van invloed zijn op de aantrekkelijkheid en sociaal-economische duurzaamheid van de sector.

Het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) is een exclusieve bevoegdheid van de EU en een hoeksteen van het EU-beleid inzake voedselzekerheid en milieu, en het is gebaseerd op ecologische, sociale en economische duurzaamheid, regionale samenwerking en wetenschappelijk onderbouwde besluitvorming.

De EU heeft de grootste exclusieve economische zone (EEZ) ter wereld en is reeds actief bezig haar hulpbronnen te beschermen voor toekomstige generaties. De EU verkeert hierdoor in een unieke positie om bij de mondiale oceaangovernance het voortouw te nemen, vanwege haar maritieme omvang, haar economische gewicht en haar leiderschap op het gebied van wet- en regelgeving.

Oceaandiplomatie is niet langer een facultatief instrument op het gebied van buitenlands beleid, maar een strategische noodzaak voor de veiligheid, handel, ecologische duurzaamheid en economische veerkracht van Europa. Er moet gebruikgemaakt worden van een coherent EU-handvest voor oceaandiplomatie, om handelspartners te beïnvloeden, bindende duurzaamheidsverplichtingen in te stellen, eerlijke toegang tot bestanden te waarborgen en beschermde mariene gebieden efficiënter te maken.

Visserij en aquacultuur zijn strategische troeven voor voedselzekerheid en plattelandsontwikkeling. Het is belangrijk om de bredere identiteit en rol van vissers te erkennen als hoeders van het mariene milieu, beroepsgroep die bijdraagt aan milieutoerisme en aanjagers van lokale ontwikkeling in kustgemeenschappen. De milieumaatregelen mogen de sociaal-economische levensvatbaarheid niet ondermijnen.

De overmatige afhankelijkheid van de invoer van visserijproducten moet worden tegengegaan via een zelfvoorzieningsbeleid waarbij derde landen bij de zaak worden betrokken om ervoor te zorgen dat zij gelijkwaardige sociale en milieunormen naleven en om oneerlijke concurrentie te voorkomen. De samenwerking tussen vissers en andere maritieme belanghebbenden op gebieden als maritieme ruimtelijke ordening, de invoering van hernieuwbare energie, de organisatie van de toeleveringsketen van visserijproducten, de circulaire economie en diversificatie in het kader van de duurzame blauwe economie moet worden versterkt.

Het vertrouwen tussen belanghebbenden in de visserijsector en de EU-instellingen moet worden hersteld door meer transparantie, evaluatie en betrokkenheid bij de processen op het gebied van beleidsontwikkeling. Internationale wetenschappelijke samenwerking en meer investeringen in marien onderzoek zijn essentieel om mondiale uitdagingen aan te pakken en empirisch onderbouwde beleidsvorming te ondersteunen.

Nauwe samenwerking met de Verenigde Staten is van vitaal belang, bijvoorbeeld via de Nationale Administratie voor de Oceaan en de Atmosfeer (National Oceanic and Atmospheric Administration, NOAA), met erkenning van de rol die trans-Atlantische partnerschappen spelen bij het bevorderen van oceaangovernance en oceaanwetenschap. De terugtrekking van de VS uit diverse multilaterale organisaties is betreurenswaardig en heeft de collectieve actie verzwakt.

Het GVB moet worden ondersteund door adequate en stabiele financiering om de doelstellingen ervan te verwezenlijken.